



Kunnaneläinlääkäriin rooli salmonellasaneerauksissa

Salmonellasaneerausverkosto-koulutus
19.4.2022

Tilojen tautisuojaus

- Normaali tilanne
 - Onko tautisulku?
 - Suojavaatteita?
 - Saappaidenpesupiste (ja sen kunto)?
 - Käsienpesupiste (ja sen kunto)?
 - Haittaeläinten torjunta

Uusi keissi

- Tieto uudesta Salmonellalöydöksestä
 - Laboratorio/Teurastamo/Tuottaja/Kunnaneläinlääkäri/yksityinen/Avi/Ruokavirasto
- Soita AVI:in
 - Sopikaa, kuka ilmoittaa millekin taholle
 - Teurastamo, meijeri, lomittaja, siementäjä, rehutoimittaja
 - AVI päättää, otetaanko näytteitä epäilyn perusteella
 - *Epäiltäessä pitopaikassa salmonellatartuntaa, eläinterveysviranomaisen on viipymättä tehtävä pitopaikkaan tarkastus ja otettava näytteitä.*
 - AVI selvittää kontaktitilat
- Ilmoita alueen tartuntatautilääkärille



Uusi keissi

- Soita tuottajalle
 - Yleensä ovat tietoisia asiasta
 - Kerro mistä on löytynyt ja mitä heidän pitää tehdä heti (rajoittavat)
 - ETT:ltä voi (ja kannattaa!) pyytää saneerausapua
 - Jos pitää ottaa viranomaisnäytteitä – sovi ajankohta mahdollisimman pian
 - Selvitä valmiiksi ennen viranomaisnäytteenottoa:
 - Eläinten määrä
 - Eläinten ryhmittely
 - Onko eläimiä siirretty mahd. omavalvontanäytteen jälkeen
 - Onko eri rakennuksia/osastoja/pitopaikkoja – näiden yhteys?
- > kysy AVI:lta/ETT:ltä apua, jos et itse tiedä mistä eläinryhmistä tulee ottaa näytteitä




Näytteenottovälineet

- Yhteisulostenäytteet
 - riittävän isot muovipurkit (0,5-0,75 l)tai
 - riittävän isot ja kestävät muovipussit (esim. vahva pakastuspussi 3 tai 5 l)
 - > ulosteet sekoitetaan (lisää tarv. vähän vettä)
 - > muovipurkkiin
- Yksilöulostenäytteet
 - Minigrip pussit (0,5 l) esim. vasikat
 - Pienet muovipurkit
- Ympäristönäytteet
 - Sopivan kokoiset kostetut sienet muovipusseissa
 - Esim. hankaussieni + minigrippussi 0,5 l



Muistilista

- Lähete
- Muistiinpanovälineet (alusta, paperia, kynä)
- Tussi
- Suojavaatteet (käytä ensisijaisesti tilan vaatteita)
 - Saappaat
 - Kertakäyttöhaalarit
 - Saapassuojat ja kenkäsuojat (paljon, varsinkin jos monta tautisulkua)
 - Kertakäyttökäsineet (paljon) – tavallisia + tarv. rektishanskoja
 - Hengityssuoja, pipo
- Muovipusseja (rolla, tai ainakin 3 kpl)
- Näytteenottovälineet
 - Valmiiksi pakatut sienet
 - Purkkeja ja muovipusseja ulostenäytteille
- Helposti pestävä laatikko mihin saa välineet navettaan/sikalaan
- Laatikko näytteille kuljetusta varten

 **RUOKAVIRASTO**
Livmedelverket • Finnish Food Authority

TUTKIMUSLÄHETE NAUTOJEN TAI SIKOJEN
SALMONELLATUTKIMUKSEEN
Ruokaviraston nimeämässä virallisessa tai
omavalvontalaboratoriossa¹⁾ 1 (2)

Täytä koneella tai selvästi tekstaten.

Saapumispvv	klo	Ohno
-------------	-----	------

TIEDOT OMISTAJASTA / HALTUASTA

Nimi	Puhelin	
Lähiosoite, postinumero ja -toimipaikka		
Sähköpostiosoite	Y-tunnus	
Tilatunnus	Pitopaikkatunnus (pakollinen tieto)	Pitopaikan sijaintikunta
Aluehallintovirasto	Kunnaneläinlääkärin nimi ja puhelin	

TIEDOT NÄYTTEENOTTAJASTA Omistaja Eläinlääkäri Muu:

Nimi	Puhelin	Sähköpostiosoite
Lähiosoite, postinumero ja -toimipaikka		

Vastaus lähetetään tiedoksi kunnaneläinlääkärille, sähköpostiosoite: _____
Muu tiedoksisaaja: _____

NÄYTTEENOTON KOHDE (Siipikarjan ja teurastamojen salmonellatutkimuksille eri lähete.)

<input type="checkbox"/> Lypsykarja	<input type="checkbox"/> Vasikkakasvattamo	<input type="checkbox"/> Välikasvattamo	<input type="checkbox"/> Loppukasvattamo	<input type="checkbox"/> Emolehmäkarja
Yhdistelmäkarja, millainen: _____				
<input type="checkbox"/> Lihasikala	<input type="checkbox"/> Emakkosikala	<input type="checkbox"/> Yhdistelmäsikala	<input type="checkbox"/> Uudistuseläimiä tuottava sikala (Sikavan erityistaso)	
Muu pitopaikkatyyppi, mikä: _____		Muu kohde, mikä: _____		


NÄYTELAJI

Ulostenäyte, kpl: _____	Yhteisulostenäyte (max 20 osanäytettä), kpl: _____	Eläinten lukumäärä yhteisnäytteessä*: _____
Muu näyte, mikä: _____	kpl: _____	Koko karjan eläinten lukumäärä: _____

*näytteiden erittely seuraavalla sivulla

NÄYTTEENOTON SYY

<input type="checkbox"/> 1. Tutkimus pitopaikassa, jossa epäillään salmonella, valtio maksaa (MMMä 316/2021, 26-27 §, 31 §)
<input type="checkbox"/> 2. Tutkimus pitopaikassa rajoittavien määräysten peruuttamiseksi tai poikkeusluvan myöntämiseksi, valtio maksaa (MMMä 316/2021, 32 §, 34 §)
<input type="checkbox"/> 3. Toimijan / elinkeinon oma salmonellatutkimus
<input type="checkbox"/> 4. Saneerausvaiheen tutkimus pitopaikassa, jossa todettu salmonella (MMMä 316/2021, 33 §)
<input type="checkbox"/> ensimmäinen näytteenotto <input type="checkbox"/> seuraavat näytteenotokerrat
<input type="checkbox"/> 5. Salmonellavalvonta, keinodiemennysosoinn in alkuperäpitopaikassa tehtävä tutkimus:
<input type="checkbox"/> myytävä eläin <input type="checkbox"/> lähtökarja (MMMä 316/2021, 10 §)
<input type="checkbox"/> 6. Salmonellavalvonta, tutkimus raakamaitoa luovuttavassa nautojen pitopaikassa (MMMä 316/2021, 10 §)
<input type="checkbox"/> 7. Salmonellavalvonta, tutkimus uudistuseläimiä tuottavassa sikojen pitopaikassa (MMMä 316/2021, 10 §)
<input type="checkbox"/> 8. Salmonellavalvonta, viranomaisen näytteenotto (MMMä 316/2021, 20 §)
<input type="checkbox"/> 9. Salmonellavalvonta, sperman keräysaseman karanteenissa sonnelle tehtävä tutkimus (MMMä 316/2021, 10 §)
<input type="checkbox"/> 10. Salmonellavalvonta, sperman keräysaseman karanteenissa karjulle tehtävä tutkimus (MMMä 316/2021, 10 §)
<input type="checkbox"/> 11. Muu tutkimus, mikä: _____

 Tila kuuluu Nasevaan tai Sikavaan Kyllä Ei
Nasevaan (nautat) tai Sikavaan (sijat) kuuluvien tilojen tutkimustulokset kirjataan Naseva- tai Sikava-palveluiden rekistereihin tila- ja pitopaikkatunnuksen mukaan.

Näytteenottopäivä	Näytteenottajan allekirjoitus ja nimenselvennys
-------------------	---

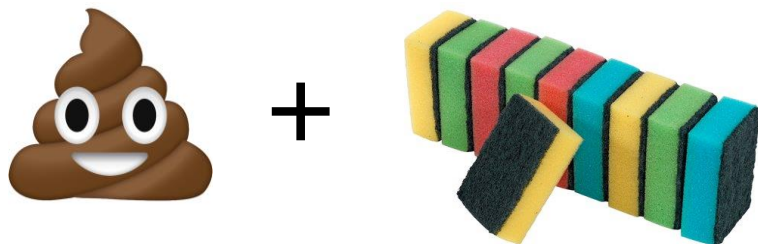
LAB 1030

Viranomaisnäytteenotto

- Salmonella-asetuksen (316/2021) liitteessä 2 on melko tarkasti selitetty mitä, mistä ja milloin näytteitä otetaan

Epäily

- Esim. imusolmukelöydös, kontaktitila, yksittäisen eläimen löydös
- Ulostenäytteet
- Ympäristönäytteet
 - 5-50 näytettä (5 näytettä voidaan yhdistää yhteisnäytteeksi)
- Ei yhtä laaja näytteenotto kuin purkunäytteenotto



Viranomaisnäytteenotto

Saneerauksen seuranta

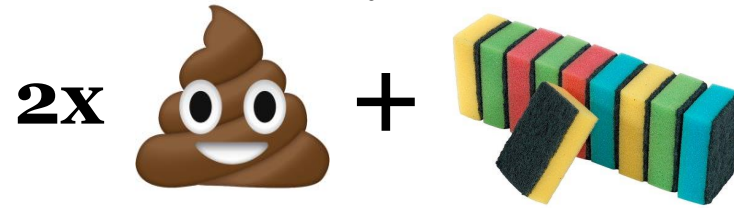
- On suositeltavaa, että viranomaisnäytteitä ottava ja saneerausta valvova eläinlääkäri ei toimi saneerauksen suunnittelevana eläinlääkärinä
- Pyydä tilan saneeraussuunnitelma tuottajalta tai eläinlääkäriltä
 - Purkunäytteenoton yhteydessä tulee arvioida, onko suunnitelmaa noudatettu
- Onko tilalla erilliset epidemiologiset yksiköt?
 - 2-vaiheinen tautisulku
 - Onko olemassa/järkevä/käytössä?
 - Vastaako todellisuus suunnitelmaa?
 - Ymmärtävätkö kaikki työntekijät?



Viranomaisnäytteenotto

Purkunäytteenotto

- Siinä vaiheessa, kun pitopaikan oletetaan olevan puhdistunut salmonellatartunnasta
 - omavalvontanäytteet puhtaat + saneeraustoimenpiteet tehty
- Ulostenäytteet x 2
 - 3-4 viikon välein, minimi 2 viikkoa
- Ympäristönäytteet x 1
 - 10-100 näytettä (voi yhdistää 5 näytettä)
 - Joko ensimmäisen tai toisen ulostenäytteenoton yhteydessä (tai erikseen)
- Laajempi näytteenotto kuin epäilynäytteenotossa
- ETT voi olla mukana näytteenotossa → virkaeläinlääkärin nimi läheteeseen
- Haastavinta on tietää mistä kohdista ympäristönäytteet kannattaa ottaa



Näytteenotto - naudat

- Pihatot ja ryhmäkarsinat
 - Suurin osa ulostenäytteistä saadaan otettua suoraan peräsuolesta ilman lehmän kiinniotta
 - Avustaja merkkää lehmän esim. spray-värillä, kirjaa korvanumerot ylös ja auttaa tarv. kiinniotossa
 - Hiehot ja nuorkarja
 - Joko suoraan peräsuolesta tai eri puolilta lattiaa
 - Vasikat
 - Suoraan peräsuolesta, jos mahdollista
- Parret
- Laitumet



Näytteenotto - siat

- Emakot
 - Pyydä, että tuottaja sulkee joutilaat häkkeihin (jos mahdollista) ennen näytteenottoa
 - Pyydä, että tuottaja jättää aamusiivoukset tekemättä -> nopeuttaa näytteenottoa!
- Lihasiat/karsinoissa olevat
 - Poimi eri puolilta lattiaa
 - Kirjaa venttiilinumerot ylös
- Eläimiä ei saa siirtää, ennen kuin tulokset ovat valmistuneet



Kommunikaatio tuottajan kanssa

- Tietääkö tuottaja mikä Salmonella on?
 - Onko ollut ennen?
 - Tietääkö miten tarttuu?
- Tuottajalla on usein hätä
 - Taloudelliset tappiot
 - Saneeraus aikaa vievää
 - Maine
- Työntekijät
 - Ymmärtävätkö esim. miten tautisulut toimivat?
 - Kielimuurilliset haasteet
 - Voivat auttaa näytteenotossa – ovatko saaneet riittävän hyvät ohjeet?



Valvonta/kunnaneläinlääkäriin rooli

- Näytteenottoja saattaa tulla nopealla aikataululla
 - Resurssipulaa valvonnassa
- Yleensä paljon yhteydenpitoa läänineläinlääkäriin ja saneeraavan eläinlääkäriin kanssa
- “Pitkät projektit”
- Valvontaeläinlääkärille joskus kivaa vaihtelua!

**”Jag är inte rädd för Salmonella,
jag är rädd för Petronella!”**